

csak annak képzeletét magát boldog, vagyis beteg pillanataiban. Egyrészt Csehov még csak ennyiben sem hajlandó kivételes és nem hétköznapi kereteket adni annak, amit mondani akar. Másrészt a túlparti dimenzióban felvetődik egy különös kérdés: vajon nem abba hal-e bele Kovrin, hogy örülete nem teljes értékű, nem hiteles vagy igazi? Hiszen már Platón is kétféleképpen gondolta az örületet. A CHAGIGA egyik példázata is állítja, hogy négyen jutottak be a paradicsomba, az első a látomása után meghalt, a második látott és megzavarodott, a harmadik, miután látott, kitépte ültetvényeit, és csak egy ment be sértetlenül és jött ki sértetlenül.

A realitásra vetett átható tekintet előtt a falakon túl egy másik világ nyílik meg. Ha a már említett Möbius-szalagot a vonal mentén újra kettévágjuk, a csehovi csomópontból kiindulva egyfelől az abszurd irodalomhoz, másfelől az egzisztencialista filozófiához vezet az út. A Valami mögötti Semmi és egyben a Semmi mögötti Valami, a végtelen magas égbolt és a végtelen mély szakadék felé.

Anton Csehov

MI SZEREPEL LEGGYAKRABAN A REGÉNYEKBEN, ELBESZÉLÉSEKBEN STB.

Hetényi Zsuzsa fordítása

Gróf, a hajdani szépség nyomait viselő grófnő, szomszéd báró, liberális literátor, elszegényedett nemes, külföldi muzikus, ostoba lakájok, dadák, nevelőnők, német jószágigazgató, amerikai nemes, örökséggel. Csúf, ámde rokonszenves és vonzó arcok. Erős lelkű hős, aki megmenti a hősnőt a megbokrosodott lótól, és ha alkalom adódik rá, mindig képes megmutatni, hogy a lelke is erős.

Magas égboltozat, a messzeség végtelen és felmérhetetlen és felfoghatatlan... egy szóval: természet!!!

Hirtelenszöke barátok és vörös hajú ellenségek.

Gazdag nagybácsi, liberális vagy konzervatív, ahogy a körülmények kívánják. Intelmei kevesebb hasznot hoznak a hősnék, mint a halála.

Tambovi nagynéni.

Gondterhelt arcú orvos, aki a krízis szép reményét ígéri, gyakorta fogantyús sétatálcával jár, és kopasz. S ha van orvos, akkor van reuma is a becsületes munkától, migrén, agyhártyagyulladás, párbajsebesülés ápolása és a megkerülhetetlen tanács, a gyógyfürdő.

Szolga, még a régi uraságnál szolgált, bármire kész az uraságokért, akár tűzbe is menne értük. Igen csavaros eszű.

Kutya, amelyik éppen csak beszélni nem tud, papagáj és pacsirta.

Moszkva környéki dácsa és elzálogosított birtok lenn délen.

Villanyáram, amely úton-útfélen, ha kell, ha nem, megjelenik.

Aktatáska, orosz bőrből, kínai porcelán, angol nyereg, pisztoly, amely nem mond csütörtököt, érdemrend a gomblyukban, ananász, pezsgő, szarvasgomba és osztriga. Nagy titkokat feltáró beszélgetések véletlen kihallgatása.

Számtalan mennyiségű indulatszó és a technikai műszavak pontos használatára írányuló óriási igyekezet.

Finom célzások meglehetősen durva körülményekre.

A befejezés gyakori hiánya.

Hét főbenjáró bűn az elején és lakodalom a végén.

Vége.

A PANASZKÖNYV

Hetényi Zsuzsa fordítása

Ez a könyv, a panaszkönyv, ott fekszik egy külön e célra fabrikált szekrényben a vasút-állomáson. A szekrény kulcsa „az állomás ügyeletes csendőrijénél található”, valójában azonban semmiféle kulcs nem kell, mert a szekrény soha sincs zárva. Nyissuk föl a könyvet, és olvassunk bele:

„Tisztelt uram! Tollpróba!?”

Alá rajzolva egy pofa, hosszú orral és szarvakkal. A kép alatt ez áll:

„Én vagyok én, te vagy te, ki az ökor, én vagy te? Ez a te pofád!”

„Közeledvén emez állomás felé, az ablakban, a természetben gyönyörködve lerepült a kalapom. I. Jarmonkin.”

„Hogy ki írta, nem tudom, de én hülye, olvasom.”

„Emlékül jegyezte be Kolovrojev, a panasziroda elnöke.”

„Panaszt nyújtok be a főnökséghez Kucskin Kalauz ellen a feleségem irányában tanúsított gorombasága végett. Feleségem egyáltalában nem is lármázott, hanem éppen hogy ellenkezőleg, igyekezett, hogy csönd legyen. És szintén Kljatvin csendőr vonatkozásában, aki durván megszorította a vállamat. Lakóhelyem vagyok Andrej Ivanovics Iscejev birtokán, aki jól ismeri a magatartásomat. Szamolucsev írnok.”

„Nyikandrov szocialista!”

„Egy felháborító cselekedet friss benyomásának hatására... (áthúzva). Jelen állomáson áthaladva, lelkem mélyéig felháborított a következő... (áthúzva). Szemem láttára zajlott le a következő felháborító esemény, amely ékesszólóan bizonyítja vasúti állapotjaink... (a továbbiakban minden áthúzva, az aláírást kivéve): Alekszej Zugyev, a kurszki gimnázium VII. oszt. tan.”

„A vonatindulásra várakozva szemügyre vettem az állomásfőnök fizimiskáját, és fölöttebb elégedetlen voltam vele. Ezt hírül adom az egész vonalon. Egy fáradhatatlan nyaraló.”

„Tudom ám, hogy ezt ki írta. M. D. írta.”

„Uraim! Telcovszkij csall a kártyában!”

„A csendőrné tegnap átment Kosztkával, a büféssel a túlpartra. Kívánjuk a legjobbat. Fel a fejfel, csendőr!”

„Átutazóban az állomáson és megéheztén, azon töprengve, mit is ehetnék, nem tudtam böjtös ételt beszerezni. Duhov diakónus.”

„Azt zabáld, amit adnak!”

„Aki megtalálja bőr szivartárcámat, aggya le Andrej Jegoricsnak, a pénztárosnak.”

„Minthogy kirúgnak az állásomból, állítólagos részegeskedésem miatt, hát kijelentem, hogy maguk mind gazemberek és tolvajok. Kozmogyemjanszkij távirász.”

„Jótékonyssággal jeleskedjete!”

„Kátyenka, örülten szeretem!”

„Kéretik a nem hivatalos közlemények panaszkönyvbe írását mellőzni. Az állomásfőnök nevében: Ivanov VII.”

„Hiába vagy hetedik, akkor is hülye vagy.”

Vajda Miklós

EGY ÉRZELMES SZOBRÁSZ

Fekete Tamás

Lehet egy szobor érzelmes? Nem úgy persze, ahogy a bús temetői giccsek, hanem úgy, hogy nem azonnal az esztétikai érzékemet érinti meg, hanem máris meghat, elérzékenyít, még mielőtt ráeszmélek, hogy tárgyi műalkotást nézek? Mégpedig egy szobrot.

Létezik érzelmes szobor, csak talán addig még nem találkoztam ilyennel. Aztán hirtelen egész sorozatot láttam belőle.

Merőben újszerű élmény volt, és Fekete Tamás műtermében éltem át először, valamikor a hetvenes évek közepén. A méltatlanul máris elfelejtett regényíró, Szász Imre lakásán ismerkedtünk meg nagy társaságban, és a barátságok alkímiája percek alatt közel erősen bennünket egymáshoz. Egykorúak voltunk, sorsunkban számos közös, még több erősen különböző vonás rejlett, ami érdekelt mindkettőnket, továbbá imádtuk a zenét, utáltuk a rendszert, és kíváncsiak voltunk a másokra – bőven elég egy barátság alapjának. Az első műterem-látogatás Tamásnál, a Veress Pálné utcában felejtethetlen emlék. Csöngetésemre két kutya és Morvai Zsuzsa, Tamás csupa élet keramikus felesége lépett elő. Mögötte elektromos kemence, bebugyolált agyagtömbök, mázak, korong, szerszámok, a padlón étetésre váró vagy már kiegészített, jellegzetes kék-zöld figurácskák, tálak, hamutartók, csészek sorokba rendezett hada a padlóra terített újságpapíron. Ez némileg magyarázta azt, amit pár perc múlva Tamás műtermében láttam. Az általam ismert szobrászfeleségek: Ferenczy Béniné és Borsos Miklósné férjük művészetének szentelték életüket, nyugalmat, rendet, tisztaságot, kényelmet teremtettek az alkotáshoz. Zsuzsa, maga is szuverén művész, bár éppen áttérőben a nagybani termelésre, egy elég sok kellékkel, hulladékkal, kosszal, porral járó műfaj befutott képviselője, a maga külön világában élt. Tamásét Tamásra hagyta.

Alighogy a két némán fontoskodó kutya kíséretében Tamás műtermébe léptem, máris megfogott és meghatott egy magában álldogáló, érzelmes szobor. A MAMA. Ott állt a fal